

УДК 378.14

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ ЗНАНЬ ШКОЛЯРІВ

Попадич Олена Олександрівна,

*канд пед. наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої
школи*

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Педагогічні умови формування правових знань спрямовані на досягнення правової вихованості усвідомлення правових знань, мотивів, набуття вмінь правомірної поведінки, втілення їх у реальних нормативно-поведінкових діях.

Формування правових знань відбувається, по-перше, під впливом суспільства, існуючих суспільних відносин, природного середовища, побутових умов, спадковості, тобто чинників, незалежних від волі людини, а по-друге, свідомої діяльності людини, що виражається у виховній діяльності сім'ї, навчального закладу, суспільних об'єднань, органів самоврядування громадян, органів державної влади, засобів масової інформації, літератури, мистецтва, кіно, театру, культурно-освітніх установ тощо. Правове формування правових знань передбачає не просто засвоєння правових знань, а перетворення їх у переконання – формування правових знань людини з високим рівнем правосвідомості [1].

Структура правової вихованості школярів включає правові знання, відношення до права, правову поведінку.

Аналіз навчальних планів і програм підтверджує необхідність координації навчальних дисциплін і програм з урахуванням специфіки правової підготовки школярів.

Процес формування правової вихованості школярів пов'язаний, перш за все, з формуванням теоретичних основ правових знань. Знання, що регулюють

правову поведінку, складають єдину систему, яка базується на чіткому інтегрованому взаємозв'язку між складовими цієї структури і сприяє формуванню соціально-правової обізнаності: «інтеграція правових знань передбачає перетворення традиційного змісту правової освіти в структурну цілісність сукупності теоретичних знань, знань про способи діяльності, знань, які регулюють правову поведінку, яка реалізується через технологічне забезпечення засвоєння інтегрованих знань у ситуаціях, максимально наближених до професійних відносин» [2, с.26]. Однак було б неправильно зводити правове формування правових знань виключно до викладання основ права. Обов'язковий елемент правового формування правових знань – це демонстрація школярам неухильного дотримання вимог законності. Результатом є правова освіченість школярів.

Водночас, правове формування правових знань впливає на емоційно-вольову сферу особистості. Це передбачає розвиток правової відповідальності з молодшого шкільного віку, яка дозволяє оцінювати дії, вчинки, поведінку, робити вибір, приймати рішення; розвиток мотивів і потреб до самовдосконалення. Правовиховна робота повинна бути спрямована на перетворення правових знань, вимог у особисті переконання школярів, норму поведінки, у їхню життєву позицію.

Морально-правова оцінка сприяє формуванню правових переконань: емоційне сприйняття отриманої інформації – неодмінний компонент процесу внутрішнього, суб'єктивного прийняття правових знань школярами, перетворення їх у внутрішні стимули відповідної діяльності, у переконання. Знання, таким чином, повинні хвилювати особистість, не бути для неї нейтральними. Вони повинні дійти до розуму і серця кожної молодої людини, трансформуватися у внутрішній світ особистості, тобто стати значущими.

Творення правового поля дає змогу досягти органічної єдності двох сторін діяльності вихованців, яка забезпечує інтелектуальний розвиток особистості, та діяльнісної – розвиток взаємовідносин з людьми.

Одним із найважливіших завдань є фундаменталізація правових знань учнів молодшої школи. Йдеться про те, щоб були відібрані знання *фундаментальні*, тобто, основні категоріальні поняття у форматі, доступному дітям шести-десяти років. У цьому випадку будується на мінімальній кількості основних понять система, яка буде розвиватись індивідуально кожною дитиною. Завдання ж вчителя – подати технологію розвитку цих знань.

Інтеграція знань базується на оптимальному поєднанні вихідних елементів знань: як основ наук, як галузей практичних знань та об'єктних інтегрованих знань. Доцільним є поділ знань на предметні та інтегративні. Всередині кожної групи знань доцільно провести загальний дидактичний аналіз, а потім – визначити суттєві відмінності та спільні риси предметних та інтегрованих знань. Оскільки останні формуються методами декількох предметних дисциплін, то вони повинні передбачати механізм узгодження цих методів.

Таким чином, якщо у молодшому шкільному віці не сформувати відповідні мотивації та інтерес до правових знань, не показати їх місце у розвитку особистості, то на наступних етапах, ці знання формуються вже більш складно. Формування правових знань учнів молодшої школи є важливою педагогічною проблемою. Оскільки окремого навального предмету щодо правознавства у молодших класах немає, то формування правових знань відбувається шляхом пошуку і відбору елементів цих знань у всіх навчальних предметах і наступної їх інтеграції як у навчальній, так і в позанавчальній діяльності.

Література

1. Висоцька Л. В. *Формування змісту правової освіти учнівської молоді в Україні (друга половина XX – початок XXI століття)*. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2017. 20 с.
2. Смірнова В. О. *Інтегрований підхід до структурування змісту правових знань у професійно- педагогічному коледжі: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / АПН України; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. — К., 2009. — 295с*

3. Ткачова Н. О. Виховання правових переконань у молоді / Наталія Оксентівна Ткачова // Педагог професійної школи: Зб.наук.праць. – К. – 2004. – Вип.IV. – С.66-75